

Kalejdoskop 11/23

Na domiar złego decydujący o losach świata ograniczają się do działań pozornych. Mamy zatem modę, proekologiczne przepisy, normy, a globalne ocieplenie trwa, katastrofa się zbliża. I stanie się nieuchronna, jeśli nie będziemy właściwie rozumieć, co to znaczy być eko. Tymczasem jesteśmy skłonni pozostawać w kontakcie z naturą, ale na własnych zasadach, które jej narzucamy.

„Kalejdoskop” pisze o współczesnej architekturze, która powinna być empatyczna – wyrażać troskę o cały otaczający nas świat. Bo mniej architektury to więcej natury, mniejszy ślad węglowy, mniej zanieczyszczeń. Tę konieczność harmonijnego współistnienia człowieka i natury dobrze rozumieli niektórzy artyści awangardowi już ponad 100 lat temu.

TEMAT NUMERU: KULTURA ↔ NATURA

Eko zamiast ego [TEMAT NUMERU]

Błażej CIARKOWSKI

W 2019 roku Jonathan Watts nazwał beton „najbardziej niszczycielskim materiałem na świecie”, wskazując na odpowiedzialność przemysłu budowlanego za proces destrukcji naturalnego środowiska. Marzymy o trawniku równym niczym murawa na stadionie piłkarskim i drzewach niegubiących liści, które potem trzeba by w pocie czoła grabić. Chcemy kontaktu z naturą, ale na naszych własnych zasadach. Przyroda musi się im podporządkować. Architekci (świadomie lub nie) utrwalają taki obraz rzeczywistości i czynią nam Ziemię poddaną.

Misteria materii [TEMAT NUMERU]

Paulina KURC-MAJ

Ład natury i fascynująca złożoność procesów w niej zachodzących, ujmowanych czasem w wymiarze metafizycznym, były istotnym elementem sztuki awangardowej pierwszej połowy XX wieku, często kojarzonej niemal wyłącznie z fascynacją „miastem, masą, maszyną”. Struktura natury i zachodzących w niej procesów inspirowały malarzy, grafików, fotografów i architektów. Jak uważał niemiecki fotograf Karl Blossfeldt – natura tworzy niejako własną sztukę, a jej formy wynikają z niezbędnej funkcjonalności, natomiast działania człowieka powinny być jedynie rozwinięciem osiągnięć przyrody.

Poza tym:

Świat utracony [ROZMOWY]

Z Rafałem JANIAKIEM rozmawia Magdalena SASIN

– Siłą dzieł dramaturgicznych Pendereckiego są znakomite libretta, które poruszają tematy uniwersalne. „Raj utracony” to gatunek pośredni między operą a oratorium. Poniekąd nawiązuje więc do sztuki sakralnej, którą Penderecki kierował do całej społeczności ludzkiej, niezależnie od wyznania – mówi Rafał Janiak, dyrektor artystyczny Teatru Wielkiego w Łodzi i kierownik muzyczny premiery „Raju utraconego” Krzysztofa Pendereckiego, która odbędzie się 24 listopada.

W drodze po Oscara [FILM]

Agata GWIZDAŁA

W momencie ogłoszenia polskiego kandydata do Oscara oficjalnie rozpoczyna się niełatwa droga

promocji filmu w Stanach Zjednoczonych. Tegoroczny kandydat startuje jednak z małą przewagą. Twórcy mają już bowiem doświadczenie w kampanii oscarowej i to zakończonej sukcesem. Poprzedni film D.K. Welchman (wcześniej znanej jako Dorota Kobiela) i Hugh Welchmana – „Twój Vincent” – otrzymał nominację do nagród Amerykańskiej Akademii Sztuki i Wiedzy Filmowej. Czy „Chłopi” powtórzą ten sukces? A może zrobią jeszcze więcej i zaskoczą statuetką? Te pytania długo jeszcze pozostaną bez odpowiedzi. Ale już możemy mówić o pozytywnej recepcji filmu.

Co za miasto! [ROZMOWY]

Z Maciejem CHOLEWIŃSKIM rozmawia Aleksandra TALAGA-NOWACKA

– Zależało mi, aby w tekście znalazło się jak najwięcej cytatów ze źródeł, bo trafiłem na mnóstwo rzeczy nieznanych, do których trudno dotrzeć – kto miałby cierpliwość przeczytać prawie wszystkie łódzkie gazety? – mówi Maciej Cholewiński, który przez ponad pięć lat pracował nad opartą w dużej mierze na archiwaliach książką „Szalone muzeum”, dotyczącą życia artystycznego Łodzi od jej zarania. Książka ma się ukazać w przyszłym roku.

Muzealna niemoc [W REGIONIE]

Bogumił MAKOWSKI

Ksenia Stasiak, dyrektor Muzeum im. Jerzego Dunin-Borkowskiego w Krośniewicach, w kwietniu roztaczała wizję rozwoju placówki bogatej unikatowymi zbiorami – informowała o planach zorganizowania ciekawej wystawy czasowej i kontynuowania dobrych tradycji instytucji. Zgodnie z opracowaną przez nią strategią muzeum miało lepiej wykorzystywać internet i rozwinąć działalność promocyjną. Wiele miesięcy później zapowiadanych zmian jednak nie widać, a można wręcz odnieść wrażenie, że muzeum padło ofiarą jakiejś organizacyjno-zarządczej dysfunkcji.

KALENDARIUM wydarzeń w Łodzi i województwie łódzkim w listopadzie

Spis treści:

11

Bohaterki jubileuszu.

Agata Gwizdała

14

Wyc i pić.

Andrzej Poniedziałki

16

Eko zamiast ego.

Błażej Ciarkowski

20

Misteria materii.

Paulina Kurc-Maj

24

Świat utracony.

Rozmowa z Rafałem Janakiem

27

Kamery i akcje.
Igor Kędzierski

30

Nie otwierajcie drzwi.
Łukasz Maciejewski

32

Kino Polonia.
Mieczysław Kuźmicki

33

Galeria Kalejdoskopu – medaliści Małych Form Grafiki 2023

38

Rok 1984...
Rafał Gawin

42

„Chłopi” w drodze po Oscara.
Agata Gwizdała

44

Baby nie malowane.
Bogdan Sobieszek

46

Historia do zapamiętania.
Piotr Kasiński

48

„Kartoteka” wciąż niejasna.
Michał Rzepka

50

Mój boski rozwód.
Piotr Grobliński

52

Jak rodził się jazz.
Bogdan Sobieszek

54

Sztuczka.
Dariusz Bilski

56

Szalone muzeum.
Maciej Cholewiński

58

Co za miasto!

Rozmowa z Maciejem Cholewińskim

62

Muzealna niemoc.

Bogumił Makowski

65

Przerażające? Trochę.

Łukasz Barys

66

Dzieciństwo wśród fabryk i kominów.

Damian Kasprzyk

68

Siła wyluzowanych.

Pienisty

69

Kalendarium

„Kalejdoskop” 11/23 do kupienia **od 30 X** w punktach Kolportera, Garmond-Press i salonach empik. A także [w prenumeracie](#) (w opcji darmowa dostawa do wybranego kiosku Ruchu).

„Kalejdoskop” 11/23 jest dostępny także jako e-book na [Virtualo.pl](#).

Naszych najlepszych tekstów w interpretacjach aktorów scen łódzkich związanych z Łodzią i regionem możecie słuchać na platformie „Kalejdoskop NaGłos”:

<https://soundcloud.com/kalejdoskopnaglos>